

Ερωτήσεις-Ενότητα 3η

1. Ποια είναι η οργάνωση της κοινωνίας κατά τον 18° αι;
2. Ποιες οι επιπτώσεις του παλαιού καθεστώτος
3. Τι γνωρίζετε για την κατάληψη της Βασίλης;
4. Ποιες οι ενέργειες της Συντακτικής Συνέλευσης
5. Ποια τα πολιτικά ρεύματα που διαμορφώθηκαν στη Συντακτική Συνέλευση;
6. Τι προέβλεπε το Σύνταγμα του 1791 (Νομοθετική Συνέλευση)
7. Ποιες οι ενέργειες της Συμβατικής Συνέλευσης;
8. Τι ήταν οι ορεινοί; (γλωσσάρι)
9. Ποια μέτρα πήρε η επαναστατική κυβέρνηση για να αντιμετωπίσει την αντεπανάσταση;

1^η ερώτηση:

Η γαλλική κοινωνία του 18ου αιώνα ήταν οργανωμένη σε τρεις θεσμοθετημένες τάξεις (οι άνθρωποι κατατάσσονταν σε αυτές με κριτήριο την καταγωγή τους και τα προνόμια που τους είχαν απονεμηθεί από τον ηγεμόνα):

Α] τον κλήρο (0,5% του πληθυσμού),

Β] τους ευγενείς (1,5% του πληθυσμού)

Γ] την τρίτη τάξη (98% του πληθυσμού), που την αποτελούσαν όλοι όσοι δεν ανήκαν στις δύο προηγούμενες τάξεις, δηλαδή οι αστοί, οι αγρότες και οι εργάτες. Ο κλήρος και οι ευγενείς είχαν προνόμια, ενώ η τρίτη τάξη είχε μόνο υποχρεώσεις (πλήρωνε το σύνολο των φόρων, τη στιγμή που οι άλλες τάξεις δεν φορολογούνταν).

2η ερώτηση:

Α) Το παλαιό καθεστώς, γεννούσε τη δυσαρέσκεια, ιδίως της αστικής τάξης (του ανώτερου στρώματος της τρίτης τάξης), η οποία, αν και δέσποζε στην οικονομία, ήταν αποκλεισμένη από τη λήψη των πολιτικών αποφάσεων.

Β) η δυσφορία εξαπλωνόταν στο σύνολο της τρίτης τάξης, καθώς, από τα μέσα του 18ου αιώνα, οι συνθήκες ζωής επιδεινώνονταν διαρκώς. Μάλιστα, κατά τον φοβερό χειμώνα του 1788-1789, η πείνα οδήγησε τον λαό σε λεηλασίες πλούσιων σπιτιών και κρατικών αποθηκών.

3^η ερώτηση:

Όταν έγιναν γνωστές οι παρασκηνακές κινήσεις του βασιλιά, οργισμένοι πολίτες οπλίστηκαν για να υπερασπιστούν την Εθνοσυνέλευση: στις 14 Ιουλίου 1789 ο λαός του Παρισιού κατέλαβε τη Βαστίλη (βλέπε σ. 9), τόπο φυλάκισης και βασανιστηρίων, μισητό σύμβολο της απολυταρχίας. Η 14η Ιουλίου αποτελεί σήμερα εθνική γιορτή των Γάλλων. Παράλληλα, όλο και περισσότερες περιοχές στην ύπαιθρο της Γαλλίας επαναστατούσαν.

4^η ερώτηση:

Σε αυτό το κλίμα, η Συντακτική συνέλευση ανακοίνωσε την κατάργηση των προνομίων (4 Αυγούστου 1789) και ψήφισε τη Διακήρυξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου και του πολίτη (26 Αυγούστου 1789), βασισμένη στις αρχές του Διαφωτισμού. Ο βασιλιάς αποδέχθηκε αναγκαστικά αυτές τις αποφάσεις μετά την κατάληψη των ανακτόρων των Βερσαλιών από τον επαναστατημένο λαό (5 Οκτωβρίου 1789).

5^η ερώτηση:

Παράλληλα, στη Συντακτική συνέλευση είχαν διαμορφωθεί τρία πολιτικά ρεύματα που πήραν τα ονόματά τους από τις θέσεις στις οποίες κάθονταν οι υποστηρικτές τους στην αίθουσα συνεδριάσεων: η δεξιά δεν επιθυμούσε περαιτέρω μεταβολές του παλαιού καθεστώτος, το κέντρο αποδεχόταν τη διατήρηση της μοναρχίας αλλά με την παράλληλη συμμετοχή ευγενών και μεγαλοαστών στη λήψη των αποφάσεων και η αριστερά οραματιζόταν ένα πολίτευμα σαν το αμερικανικό.

Ένα από τα αποτελέσματα της δυναμικής συμμετοχής ευρύτερων κοινωνικών στρωμάτων στις πολιτικές εξελίξεις ήταν και η δημιουργία πολιτικών οργανώσεων, των λέσχων. Δύο από αυτές, η λέσχη των Ιακωβίνων και η λέσχη των Κορδελιέρων, κινητοποιούσαν μεγάλο αριθμό πολιτών. Γενικότερα, οι πολιτικές απόψεις γίνονταν ευρύτερα γνωστές μέσα από πολιτικά φυλλάδια και εφημερίδες, ο αριθμός των οποίων πολλαπλασιάστηκε.

6^η ερώτηση:

Η Συντακτική ψήφισε, το 1791, το πρώτο σύνταγμα της Γαλλίας εγκαθιδρύοντας το πολίτευμα της συνταγματικής μοναρχίας. Το έθνος ανακηρύχτηκε κυρίαρχο και ως νομοθετικό σώμα ορίστηκε η Νομοθετική συνέλευση (Βουλή), που θα προέκυπτε από εκλογές. Δικαίωμα ψήφου, όμως, αναγνωρίστηκε μόνο σε όσους κατείχαν περιουσία και πλήρωναν φόρους. Η εκτελεστική εξουσία ανατέθηκε στον βασιλιά και σε έξι υπουργούς. Η δικαστική εξουσία αφαιρέθηκε από τον βασιλιά και κηρύχθηκε ανεξάρτητη.

7^η ερώτηση:

Μετά από εκλογές με καθολική ψηφοφορία, αναδείχτηκε η Συμβατική συνέλευση, η οποία, ύστερα από πρόταση των Ορεινών (βλέπε γλωσσάριο) και παρά τη διαφωνία των Γιρονδίνων, κατάργησε τη μοναρχία (21 Σεπτεμβρίου 1792) και εγκαθίδρυσε, για πρώτη φορά στην Ευρώπη, το πολίτευμα της αβασίλευτης δημοκρατίας. Ακόμη, υιοθετήθηκε νέο ημερολόγιο. Έτσι άρχισε το έτος I της Δημοκρατίας (1793). Ο βασιλιάς και η βασίλισσα καταδικάστηκαν και αποκεφαλίστηκαν (1793). Παράλληλα, η Συμβατική αποφάσισε τη συνέχιση του πολέμου για να καταληφθούν εδάφη που θεωρούνταν γαλλικά στο Βέλγιο και στις όχθες του ποταμού Ρήνου.

8^η ερώτηση:

Ορεινοί: Πολιτική ομάδα στα χρόνια της γαλλικής επανάστασης αποτελούμενη από μέλη των λεσχών των Ιακωβίνων και των Κορδελιέρων που υιοθετούσε αντιμοναρχικές θέσεις και υποστήριζε τη λήψη μέτρων υπέρ των ασθενέστερων τάξεων. Οφείλει το όνομά της στο ότι τα μέλη της κάθονταν συνήθως στα άνω (ορεινά) έδρανα της αίθουσας. Ηγέτες της ήταν οι Δαντόν, Μαρά και Ροβεσπιέρος.

9^η ερώτηση:

Μετά την πτώση των Γιρονδίνων, οι Ορεινοί, με επικεφαλής τον Ροβεσπιέρο, ηγετική φυσιογνωμία των Ιακωβίνων, σχημάτισαν επαναστατική κυβέρνηση. Έχοντας να αντιμετωπίσουν αντεπαναστατικές κινήσεις σε πολλές περιοχές της Γαλλίας, οι Ορεινοί αναδιοργάνωσαν τον στρατό, κάνοντάς τον ένα ισχυρό όπλο απέναντι στους εχθρούς της επανάστασης, τόσο τους εξωτερικούς όσο και τους εσωτερικούς. Παράλληλα, στο όνομα της προστασίας της επανάστασης, εκτελέστηκαν με συνοπτικές διαδικασίες 40.000 περίπου άνθρωποι που θεωρήθηκαν ύποπτοι για αντεπαναστατική δράση (περίοδος της Τρομοκρατίας). Ακόμη, η χριστιανική θρησκεία αντικαταστάθηκε από τη λατρεία του

Ανώτατου Όντος, ενώ δόθηκαν και νέα ονόματα στους μήνες. Παρά την κάποια βελτίωση που σημειώθηκε στο βιοτικό επίπεδο κυρίως των κατώτερων κοινωνικών στρωμάτων, τα ακραία μέτρα, που σε πολλές περιπτώσεις υιοθετήθηκαν, προκάλεσαν αντιδράσεις. Ο Ροβεσπιέρος βρέθηκε στο στόχαστρο και τελικά η Συμβατική αποφάσισε να τον εκτελέσει μαζί με 20 συνεργάτες του (28 Ιουλίου 1794).

Ακολουθεί σχολιασμός γραπτών πηγών και εικονιστικού υλικού!!!!!!

Σχολιασμός εικονιστικού υλικού

1. Η γελοιογραφία αποτυπώνει την πραγματικότητα του «παλαιού καθεστώτος»: η τρίτη τάξη, έχοντας μόνο υποχρεώσεις και καθόλου δικαιώματα, μεταφέρει σαν να είναι υποζύγιο τις προνομιστικές τάξεις, τους ευγενείς και τον κλήρο.
2. Ο ζωγράφος Νταβίντ, υποστηρικτής της επανάστασης, αποδίδει στον πίνακα αυτό την επαναστατική ένταση που οδήγησε στον όρκο του σφαιριστηρίου.
3. Η κατάληψη των ανακτόρων των Βερσαλιών αποτέλεσε ένα από τα γεγονότα-ορόσημα της επανάστασης. Αξίζει να υπογραμμιστεί ο ρόλος που έπαιξαν οι γυναίκες του Παρισιού σε αυτή την επαναστατική ενέργεια, στοιχείο που αποτυπώνεται και στην εικόνα.
4. Ο αποκεφαλισμός του βασιλιά Λουδοβίκου, γεγονός πρωτοφανές για την ευρωπαϊκή πολιτική πραγματικότητα εκείνης της εποχής, προκάλεσε σοκ στις κυρίαρχες τάξεις ολόκληρης της Ευρώπης και σηματοδότησε την είσοδο της επανάστασης στην πιο ριζοσπαστική φάση της.
5. Οι δίκες ευγενών στα χρόνια της γαλλικής επανάστασης κατέληγαν σχεδόν πάντα σε καταδίκες και εκτελέσεις. Στην εικόνα αξίζει να επισημανθούν η στάση τόσο του κατηγορουμένου όσο και των κατηγορών, καθώς και η γενικότερη «έκτακτη» ατμόσφαιρα που επικρατεί.

Σχολιασμός γραπτών πηγών

1. Η Διακήρυξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου και του πολίτη, στην οποία αποτυπώνεται με σαφήνεια όλη η πολιτική λογική του Διαφωτισμού, αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα πολιτικά κείμενα όλων των εποχών. Στα χρόνια που ακολούθησαν, ιδίως κατά τον 19ο αιώνα, αποτέλεσε σταθερό σημείο αναφοράς όλων των επαναστάσεων, όλων των αγώνων για ελευθερία. Απαιτείται να αφιερωθεί χρόνος στη μελέτη και στη συζήτησή της.
2. Αξίζει να υπογραμμιστεί ότι ακόμη και στο πλαίσιο μιας τόσο θεαματικής πολιτικής μεταβολής, όπως η γαλλική επανάσταση, τα δικαιώματα των γυναικών αγνοήθηκαν. Υπό την έννοια αυτή, ο λόγος της Ολυμπία ντε Γκουζ ακούγεται εδώ διπλά επαναστατικός, καθώς στρέφεται όχι μόνο εναντίον του «παλαιού καθεστώτος» αλλά και εναντίον των προκαταλήψεων που ήθελαν τη γυναίκα υποδεέστερη.
4. Οι θέσεις αυτές του Ροβεσπιέρου αποτέλεσαν τις πολιτικές αρχές με βάση τις οποίες ασκήθηκε η εξουσία από τους Ιακωβίνους κατά τη δεύτερη φάση της επανάστασης.